

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 30. jūnijā
(OR. en)

10885/22

COH 62
SOC 422

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2022. gada 30. jūnijs

Saņēmējs: Padomes Ģenerālsekretariāts

K-jas dok. Nr.: COM(2022) 324 final

Temats: KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI Kohēzijas politikas aktualizēšana. Elastīga palīdzība teritorijām (*FAST-CARE*) Krievijas agresijas radīto seku parvarēšanai

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 324 *final*.

Pielikumā: COM(2022) 324 *final*

Briselē, 29.6.2022.
COM(2022) 324 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Kohēzijas politikas aktualizēšana. Elastīga palīdzība teritorijām (*FAST-CARE*)
Krievijas agresijas radīto seku parvarēšanai**

1. Ievads

Krievijas agresijas karš pret Ukrainu ir radījis jaunas un negaidītas problēmas Eiropas Savienībai un visai pasaulei. Kamēr mūsu sabiedrība joprojām atgūstas no Covid-19 pandēmijas, Krievijas iebrukums ir izraisījis karu un postījumus, pastiprinājis ģeopolitisko nestabilitāti un būtiski ietekmējis pasaules ekonomiku.

ES turpina solidarizēties ar Ukrainu un tās tautu. Kopš 2014. gada ES un tās dalībvalstis šai valstij sniegušas humāno un agrīno atjaunošanas palīdzību vairāk nekā 1 miljarda EUR apmērā. Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā šis atbalsts, kas paredzēts Ukrainas ekonomiskajai, sociālajai un finansiālajai noturībai, ir pieaudzis līdz aptuveni 4,1 miljardam EUR un tiek sniegts kā makrofinansiāla palīdzība, atbalsts valsts budžetam un reaģēšanai krīzes situācijās, kā arī kā ārkārtas un humānā palīdzība. No Eiropas Miera mehānisma ES ir mobilizējusi militāro palīdzību vēl 2 miljardu EUR apmērā. Turklāt tā ir ātri un izlēmīgi reaģējusi uz Krievijas iebrukumu, pieņemdama sankcijas, kuru sekas Krievijai būs milzīgas un smagas.

Kopš šā gada 24. februāra Eiropas Savienībā ir krasi pieaudzis to cilvēku skaits, kuri bēg no Krievijas agresijas Ukrainā. Savienībā līdz šim ir ieradušies vairāk nekā 6,2 miljoni Ukrainas valstspiederīgo. Lai gan daži no viņiem sākuši atgriezties Ukrainā un ieceļošanas plūsmas lēnām stabilizējas, šo cilvēku skaits joprojām ir ievērojams un arvien pieaug. Ieceļotāju plūsmas ietekme dažādās dalībvalstīs ir atšķirīga. Dažās dalībvalstīs un reģionos ir ļoti liels skaits ieceļotāju – astoņās dalībvalstīs pagaidu aizsardzību saņēmušo ieceļotāju skaits jau pārsniedz 1 % no valsts iedzīvotāju skaita, bet Polijā un Čehijā – pat 3 %.

Dalībvalstis veltī nepieredzēti lielus pūliņus, lai uzņemtu un raiti veicinātu pārvietoto personu integrāciju viņu uzturēšanās laikā ES. Vietējās iestādes un pilsoniskā sabiedrība ir daudzkārt palielinājušas dalībvalstīs īstenoto iniciatīvu skaitu, un tās aizvien ir pirmās, kuras cenšas apmierināt humānās vajadzības, tai skaitā nodrošināt pajumti, sagādāt apģērbu, higiēnas preces un sniegt psiholoģisko palīdzību.

ES ir sniegusi atbalstu, īstenojot vēl nepieredzētus pasākumus un piešķirot finansējumu pārvietoto personu vajadzību apmierināšanai¹. ES ir pirmo reizi iedarbinājusi Pagaidu aizsardzības direktīvu², kas piešķir tūlītēju un kolektīvu pagaidu aizsardzību cilvēkiem, kuri bēg no Krievijas agresijas Ukrainā. Pagaidu aizsardzības statuss dod piekļuvi veselības aprūpei, izglītībai un darba tirgum, un aptuveni pusmiljons Ukrainas bērnu tagad mācās valstīs, kuras uzņem bēgļus.

Nekavējoties tika mobilizēts arī Savienības atbalsts no Savienības civilās aizsardzības mehānisma (*RescEU*) un no iekšlietu fondiem, kas joprojām pieejami par 2014.–2020. gada periodu. Turklāt pēc līdzekļu devēju pasākuma “Iestājamies par Ukrainu” (“Stand Up for

¹ To personu uzņemšana, kuras bēg no kara Ukrainā: Eiropas sagatavošana vajadzību apmierināšanai (COM(2022) 131 final).

² Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/382, ar ko konstatē no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību.

Ukraine”) no iekšlietu fondiem kā ārkārtas palīdzība visvairāk skartajām dalībvalstīm tiek mobilizēti 400 miljoni EUR. Daļa no šiem līdzekļiem tiks novirzīta vietējām un reģionālajām iestādēm un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, lai atzītu to nozīmīgo lomu no Ukrainas pārvietoto personu pirmreizējā uzņemšanā.

Ņemot vērā nepieciešamību situāciju risināt steidzami, tika pieņemti vairāki priekšlikumi, kas ļauj palielināt kohēzijas finansējuma elastību ar mērķi atbalstīt dalībvalstis. Secīgie pasākumi “Kohēzijas rīcība bēgļu atbalstam Eiropā” (*CARE*)³ palīdz dalībvalstīm sniegt ārkārtas atbalstu un nodrošināt piekļuvi tādiem pakalpojumiem kā pagaidu izmitināšana, apgāde ar pārtiku un ūdeni vai medicīniskā aprūpe.

Konkrētāk, *CARE* ir ļāvusi 2014.–2020. gada kohēzijas programmu ietvaros elastīgi izmantot Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF) un Eiropas Sociālo fondu (ESF) projektiem, kas risina ar migrāciju saistītās problēmas, proti, retroaktīvi piemērot izdevumu attiecināmību no Krievijas iebrukuma dienas, lai ES varētu atbalstīt visas darbības, kas nekavējoties tika veiktas bēgļu vajadzību apmierināšanai.

Turklāt, lai labuma guvējiem un dalībvalstu pārvaldes iestādēm mazinātu administratīvo slogu saistībā ar šo problēmu risināšanu, tika ieviestas īpašas vienības izmaksas.

Papildus tam līdz 2022. gada 30. jūnijam tika pagarināta iespēja saņemt Komisijai deklarēto izdevumu pilnīgu atlīdzināšanu un tika ievērojami palielināts no *REACT-EU* resursiem piešķirtais priekšfinansējums, kas nodrošina vēl 3,5 miljardus EUR, ko var saņemt kā avansa maksājumus un ar ko paredzēts atvieglot slogu dalībvalstu publiskajām finansēm.

Dalībvalstis šo finansējumu var izmantot arī tam, lai izstrādātu īpaši pielāgotus risinājumus trešo valstu valstspiederīgo ilgtermiņa integrācijai, veicot investīcijas mājokļu, izglītības, nodarbinātības, veselības aprūpes, sociālās iekļaušanas un sociālās aprūpes vai citu sociālo pakalpojumu jomā. Tomēr ir ļoti svarīgi, lai programmu pielāgojumi tiktu veikti ātri, jo tikai tā var nodrošināt finansējuma plūsmas tur, kur tās nepieciešamas visvairāk.

Neraugoties uz visiem ieguldītajiem pūliņiem, vajadzību kļūst arvien vairāk. Daudzas ieinteresētās personas, kuras pārstāv pilsonisko sabiedrību, vietējās un reģionālās iestādes un dalībvalstis, ir informējušas Komisiju par īpašām grūtībām, ar ko tās saskaras, palīdzot personām, kuras bēg no Krievijas agresijas Ukrainā. Viņu bažas tika ņemtas vērā, jo Eiropas Parlaments un Eiropadome⁴ 30. un 31. maija īpašajā sanāksmē aicināja Komisiju “nākt klajā ar jaunām iniciatīvām, lai daudzgadu finanšu shēmā atbalstītu šos centienus”.

Turpinot līdzšinējos centienus, Komisija šodien ir pieņēmusi vairākus papildpasākumus, kas vēl vairāk palielinās kohēzijas politikas elastību kara seku pārvarēšanā un nodrošinās naudas līdzekļus 3,5 miljardu EUR apmērā. Šie *FAST-CARE* pasākumi

³ Regula (ES) 2022/562, ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013 un (ES) Nr. 223/2014 (OV L 109, 8.4.2022., 1. lpp.).

Regula (ES) 2022/613, ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013 un (ES) Nr. 223/2014 (OV L 115, 13.4.2022., 38. lpp.).

⁴ Eiropadomes 2022. gada 30. un 31. maija sanāksmes secinājumi.

atvieglos un paātrinās dalībvalstu piekļuvi finansējumam, lai apmierinātu to cilvēku vajadzības, kuri bēg no kara Ukrainā, un vienlaikus turpinās atbalstīt Eiropas reģionu atveseļošanu.

2. Kara seku pārvarēšanai paredzēta papildu elastīga palīdzība kohēzijas politikas ietvaros

Krievijas agresijas karš pret Ukrainu izraisījis vēl nepieredzētu pārvietoto personu pieplūdumu ES, radījis preču, arī enerģijas un pārtikas, cenu kāpumu un ir atkal apgrūtinājis atjaunoto piegādes ķēžu darbību. Šīs problēmas tiek risinātas papildus tam, ka tiek sniegts vēl nebijis atbalsts cīņai pret pandēmiju un tiek stiprināta ekonomikas atveseļošana, un tas uzliek papildu slogu dalībvalstu publiskajām finansēm. Tā rezultātā ir pieaudzis budžeta deficīta un valsts parāda līmenis, un ir sagaidāms, ka turpmākajos gados tas vairumā dalībvalstu saglabāsies augstāks nekā pirms pandēmijas.

Šajā sakarā Komisija nāk klajā ar kohēzijas politikā paredzētu visaptverošu pasākumu kopumu, kas papildina līdz šim īstenotās iniciatīvas. Elastīgā palīdzība teritorijām (*FAST-CARE*) papildinās *CARE* pasākumus⁵ un ietvers divus pīlārus: pirmkārt, tiesību aktu priekšlikumus, kas sniegs papildu elastību kohēzijas politikas līdzekļu izmantošanā un papildu priekšfinansējumu, un, otrkārt, papildinošus nelegislatīvus pasākumus, kas ļaus optimizēt līdzekļu efektīvu izmantošanu un risināt jaunās vajadzības.

Ir ierosināti šādi leģislatīvie pasākumi:

- 3,5 miljardu EUR papildu priekšfinansējums, kas jāizmaksā 2022. un 2023. gadā un kas visām dalībvalstīm nodrošinās ātri pieejamus papildu naudas līdzekļus.
- Līdzfinansējuma likme 100 % apmērā prioritātēm, kas veicina trešo valstu valstspiederīgo sociālekonomisko integrāciju un kas noteiktas 2014.–2020. gada programmās, turklāt palielinātā likme ir pieejama arī 2021.–2027. gada programmās un to var izmantot līdz 2024. gada vidum ar iespēju to pārskatīt.
- Ņemot vērā vietējo iestāžu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju, kas darbojas vietējās kopienās, svarīgo lomu to cilvēku uzņemšanā un atbalstīšanā, kuri bēg no Krievijas agresijas Ukrainā, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka šādas iestādes un organizācijas saņem vismaz 30 % no attiecīgajām prioritātēm paredzētā atbalsta.
- Par projektiem, kas risina ar migrāciju saistītas problēmas, dalībvalstis varēs pieprasīt atlīdzināt izdevumus arī par tām darbībām, kas atlases laikā jau ir pabeigtas vai pilnībā īstenotas⁶.
- Ar *CARE* Komisija ir ieviesusi jaunas vienības izmaksas, proti, vienkāršotu veidu, kā dalībvalstīm un labuma guvējiem aprēķināt attiecināmās projekta izmaksas. Tā kā Krievijas agresijas ietekme ir ļoti plaša, šīs vienības izmaksas ir ierosināts palielināt

⁵ Priekšlikums arī atbilst Komisijas 2022. gada 13. aprīļa priekšlikumam grozīt Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda regulu attiecībā uz 2014.–2020. gada budžetu, lai atbalstītu operatorus un ieviestu īpašus krīzes pasākumus.

⁶ Šī elastība arī attieksies uz attiecīgajiem zvejniecības un akvakultūras nozares projektiem, kuri tiek finansēti no Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda.

līdz 100 EUR nedēļā un izmaksāt tās 26 nedēļu garumā, lai segtu to personu pamatvajadzības un atbalstu, kurām pēc viņu ierašanās Savienībā piešķirta pagaidu aizsardzība.

- ERAF un ESF gadījumā jau ieviesto iespēju finansēt projektus, kuri ietilpst otra fonda darbības jomā, ir ierosināts attiecināt arī uz Kohēzijas fondu nolūkā 2014.–2020. gada programmās atbalstīt projektus, kas risina šīs problēmas, neatkarīgi no to tradicionālās attiecināmības jomas. Tas ļaus izmantot resursus, kuri no Kohēzijas fonda joprojām ir pieejami ārkārtas un ar integrāciju saistītām vajadzībām.
- Citi pasākumi ļauj turpināt atbalstu nepabeigtām darbībām, un mērķis ir novērst citas sekas, kas ES līdzekļu izmantošanā radušās Krievijas militārās agresijas dēļ, piemēram, iespējamās kavējumus cenu, sevišķi enerģijas un pārtikas cenu, kāpuma rezultātā un īpaši būvniecības nozarē piedzīvotā izejvielu trūkuma dēļ.
- Turklāt ir ierosināta lielāka elastība, kas ļauj ar bēgļiem saistīto atbalstu saņemt par darbībām, kuras attiecīgajā dalībvalstī veiktas ārpus finansējuma programmas tvērumā ietilpstošā apgabala. Tas nepieciešams tāpēc, ka personas, kuras bēg no Krievijas agresijas, dalībvalstīs var pārvietoties, tādējādi atbalsts var būt vajadzīgs ārpus apgabaliem, kuri tradicionāli saņem finansēšanas programmu atbalstu.
- Visbeidzot, lai atvieglotu programmu īstenošanu, papildu elastība tiks paredzēta pārvietojumam starp programmām un tiem nebūs vajadzīgs Komisijas lēmums; lielāka elastība paredzēta arī izdevumu deklarēšanā programmas slēgšanas laikā.

Līdztekus iepriekš minētajiem pasākumiem Komisija arī aktīvi tiecas mazināt administratīvo slogu attiecībā uz darbībām, kuras atbalsta trešo valstu valstspiederīgo sociālekonomisko integrāciju. Pamatojoties uz 2014.–2020. gada periodā paredzētajām vienkāršotu izmaksu iespējām, Komisija līdz šā gada beigām izstrādās vienkāršus veidus, kā atbalstīt darbības bezdarbnieku izglītības, apmācības, darba ņēmēju apmācības un ar darbu saistītu konsultāciju pakalpojumu jomā; šīs darbības tiks atbalstītas no Eiropas Sociālā fonda Plus 2021.–2027. gadam. Tiks izstrādāts jauns deleģētais akts, kurā būs īpaši noteikumi, kā ilgtermiņā veicināt trešo valstu valstspiederīgo integrāciju ES.

Papildus šiem tiesību aktu priekšlikumiem Komisija ar divām papildu nelegislatīvajām darbībām sniegs vēl plašāku atbalstu ieinteresētajām personām, labuma guvējiem un vadošajām iestādēm.

Šie nelegislatīvie pasākumi ir šādi.

- Pēc Komisijas tiesību aktu priekšlikumu pieņemšanas ierosinātās izmaiņas, kas atvieglo projektu īstenošanu divos plānošanas periodos, tiks papildinātas ar atjauninātām 2014.–2020. gada programmu slēgšanas pamatnostādņēm. Tas sniegs ievērojamu papildu elastību, ko varēs izmantot nepabeigtajiem projektiem: i) būs paredzēta iespēja pagarināt šo projektu administratīvos termiņus, lai šo projektu pabeigšana būtu iespējama ar valsts resursiem; ii) būs iespējams samazināt šādu projektu apjomu, tādējādi tos joprojām varēs iekļaut galīgajos pārskatos, un iii) būs iespējams palielināt attiecīgo izdevumu daļu salīdzinājumā ar kopējiem izdevumiem, par kuriem attiecīgajās programmās pieņemts lēmums.

- Turklāt tuvākajās nedēļās Komisija izvērtēs to līgumslēdzēju iestāžu situāciju, kurām patlaban ir problēmas līgumu izpildē darbuņēmēju piedzīvoto ekonomisko grūtību dēļ, ko izraisa izmaksu pieaugums un piegādes ķēžu traucējumi. Komisija plāno izstrādāt pienācīgi pielāgotus tehniskos norādījumus, kuros tiks precizētas iespējas grozīt līgumus, kas noslēgti atbilstoši pašreizējam tiesiskajam regulējumam.

3. Secinājums

ES ar šo tiesību aktu kopumu turpina pielāgot kohēzijas politiku ar mērķi palīdzēt pārvarēt sekas, ko radījis Krievijas iebrukums Ukrainā. Šim paziņojumam pievienotie priekšlikumi ir atbilde uz Eiropadomes prasību “nākt klajā ar jaunām iniciatīvām, lai daudzgadu finanšu shēmā atbalstītu šos centienus”. To mērķis ir, piedāvājot papildu finansiālu atbalstu un elastību, palīdzēt dalībvalstīm, kā arī reģionālajām un vietējām iestādēm veikt pasākumus, kuru nolūks ir humāno, medicīnisko un ar integrāciju saistīto vajadzību apmierināšana.

Šis tiesību aktu kopums vēl vairāk veicina reģionu izturētspējas veidošanos. Tas atbilst kohēzijas politikas ilgtermiņa mērķim samazināt atšķirības un veicināt konverģenci, bet nemaina 2021.–2027. gada programmās paredzētās kohēzijas politikas struktūru un mērķus, to skaitā visaptverošos mērķus ātri virzīt divējādo zaļo un digitālo pārkārtošanos. Ieviešot nozīmīgas elastības iespējas, tas neapdraud budžeta disciplīnas un pareizas finanšu pārvaldības principus.

Lai nodrošinātu efektivitāti, ir svarīgi, lai dalībvalstis un reģioni ātri un pilnībā izmantotu iespējas, ko sniedz šis jaunais pasākumu kopums, kā arī nesen pieņemtās iniciatīvas. Tie nodrošina vēl nepieredzētu elastību šodien pieejamā kohēzijas politikas finansējuma izmantošanā un arī atzīst milzīgos pūliņus, ko šajā procesā iegulda reģioni un dalībvalstis. Lai atbalstītu visus cilvēkus un uzņēmumus, kuri saskaras ar sekām, ko radījis Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, ir svarīgi efektīvi koordinēt visu atbalstu un visas iespējas, ko sniedz kohēzijas politika un citi ES instrumenti.

Turklāt pasākumu drīzai un efektīvai ieviešanai ir svarīgi arī tas, lai ierosinātos legislatīvos pasākumus likumdevēji izskatītu un pieņemtu raiti.